

[nrc.nl](https://www.nrc.nl)

Deze gehate varkensboer vertrouwt op instinct

Kees Versteegh

7-9 minuten

Schijnbaar onbewogen kijkt varkensboer Adriaan Straathof naar de beelden van dode biggetjes en de bloederige massa van een placenta. De kadavertjes die het moedervarken omringen, verschijnen op beelden die een verslaggever van KRO's *Brandpunt* hem in 2011 via een computerscherm voorhoudt. Ze zijn gemaakt in een van Straatshofs varkensstallen in Duitsland.

Als de interviewer zegt dat hem de lust vergaat om na het zien van de beelden een schnitzel te eten, zegt Straathof: „Ja, maar dan heb je waarschijnlijk zelf een probleem. Overal in de varkenshouderij komt 7 tot 8 procent van de biggetjes die geboren worden dood ter wereld. Dat hebben we tot op heden nog niet beter voor elkaar kunnen krijgen.”

En al die hekken dan, vraagt de verslaggever, die het moederdier als een nauwe gevangenis omsluiten? Dat is niet natuurlijk, zegt Straathof „maar in de vrije natuur zullen veel meer biggen verongelukken doordat de zeug erop gaat liggen of erop trapt. Zo hebben we minder verliezen en gaan er minder biggen dood.”

Voor dierenvrienden is Adriaan Straathof (1955) *the man you love to hate*. Eigenaar van zo'n twintig megastallen in Nederland, Hongarije en (tot 2015) Duitsland. Met 65.000 zeugen, een jaarlijkse productie van 2 miljoen biggen, vierhonderd man in

dienst en een omzet van 48 miljoen euro in 2015 is Straathof een van de grootste varkensboeren in Europa.

„De belichaming van het kwaad”, schreef het Duitse weekblad *Die Zeit* in 2015 nadat een Duitse rechter het Straathof had verboden om daar ooit nog te boeren, na publicatie van de beelden uit zijn Duitse boerderij. „Een vakman”, zegt Straathofs woordvoerder Jan Voermans. „Doelgericht, en met voortdurend oog voor de gezondheid van zijn dieren. Maar ook ongeduldig en niet sterk in de communicatie”.

Inmiddels is Straathof, die zelf de media mijdt, weer in het nieuws. Eind juli brandde zijn grootste megastal – met meer dan twintigduizend varkens – in het Betuwse Erichem af. Alle beesten in de Knorhof, een oude stal zonder veel brandwerende voorzieningen, vonden de dood.

De Facebookgroep Burning Souls, die het opneemt voor de „slachtoffers van stalbranden”, bracht begin augustus vijftig mensen op de been voor een wake ter nagedachtenis van de omgekomen varkens. Dierenwelzijnsorganisatie Varkens in Nood startte een petitie, die in mum van tijd door meer dan 40.000 mensen werd ondertekend.

Na Duitsland eisen de Nederlandse activisten van de Tweede Kamer ook hier een beroepsverbod voor Straathof. Dit zou een streep betekenen door de jongste uitbreiding van het imperium van ‘de varkensbaron’, zoals Straathof in de regionale pers te boek staat: het al goedgekeurde plan voor een varkensstal met 11.400 dieren in het Overijsselse Raalte. Binnenkort buigt de Tweede Kamer zich over de petitie.

Bestuursdwang

Hoe heeft het voor Straathof zover kunnen komen? Voermans

schetst het verhaal van twee broers die in de jaren negentig het familiebedrijf voortzetten. „De ene broer ging in koeien, de ander in varkens”. Boer Adriaan streek met duizenden varkens neer in Erichem. Een oude kippenfokkerij werd omgebouwd tot een megavarkensstal met twee verdiepingen. Na geruzie over de vergunning, waarbij de gemeente Buren via bestuursdwang honderden varkens liet weghalen, sloten de gemeente en het bedrijf rond 2005 vrede. Het bedrijf kreeg zijn vergunningen. Nadat er in 2012 zogeheten luchtwassers bij het bedrijf werden geïnstalleerd, daalde het aantal klachten van omwonenden in Erichem over stankoverlast ook nog eens sterk: van 52 in 2010 naar 0 in 2016, aldus cijfers van de provincie, die toezicht houdt. De Knorhof groeide naar 20.000 varkens. „Schaalvergroting was noodzakelijk om in de moordende concurrentiestrijd in Europa de kosten per big laag te houden”, zegt Voermans. Dus breidde Straathof uit, eerst naar Duitsland, en later ook naar Hongarije, toen dat land toetrad tot de EU.

De ondernemer vertrouwt vooral op zijn eigen kunnen en instincten. Van landbouworganisatie LTO moet hij weinig hebben. Straathof is geen lid, zegt Voermans, „want hij vraagt zich af wat hij ermee opschiet”. Is Straathof een vrije jongen die zich slecht begrepen voelt door de buitenwereld? Voermans: „Als dat betekent dat hij het niet nauw neemt met de regels, dan klopt dat etiket niet, want dat doet hij wel.”

Te krappe ruimtes

Rapportages van justitie en inspectiediensten in zowel Duitsland als Nederland geven een ander beeld. In beide landen werd het bedrijf geregeld beboet, in Nederland oplopend tot een bedrag van zo'n 200.000 euro. Vaak ging het om te krappe ruimtes voor de dieren, blijkt uit brieven van de staatssecretarissen Dijkma

en Van Dam aan de Kamer.

Het beroepsverbod in Duitsland volgde na verwaarlozing en mishandeling van dieren. Voorzieningen die welzijn en gezondheid van dieren moeten waarborgen, waren niet op orde. „We zijn erin geluisd”, reageert Voermans. „De politie deed een inval met de inspectiedienst en de draaiende camera’s van een televisieploeg. Niet netjes.” Op de beelden was onder meer te zien hoe een ziek – volgens Voermans „niet levensvatbaar” – biggetje werd doodgeslagen. Andere zieke dieren werden aan hun lot overgelaten. „In die tijd was dat bij veel meer bedrijven praktijk”, aldus Voermans.

De vele boetes hangen samen met de „succesvolle” bedrijfsstrategie, vervolgt Voermans. Door het efficiënte gebruik van de ruimtes blijven de kosten per varken laag, maar gaat het soms mis. „Als een afnemer ineens niet zijn biggen komt afhalen, zitten wij met een overvolle stal. En boetes worden uitgedeeld per dier. Veel beesten, hoge boetes.”

Zijn verhaal overtuigt niet iedereen. Joop de Jonge, politicus voor de Partij voor de Dieren in de gemeenteraad van Buren, heeft zich vastgebeten in de casus-Knorhof. In 2010 kwam hij in de raad na een campagne met de slogan ‘Buren knort tegen megastal De Knorhof’.

De Jonge vindt het niet meer dan logisch dat een varkensboer die in Duitsland een beroepsverbod heeft gekregen en vaak is beboet, in de hele EU het werken onmogelijk wordt gemaakt. Ook bepleit hij nader onderzoek naar de brand in De Knorhof. „Er zijn daar waarschijnlijk veel meer dieren, met name biggen, omgekomen dan officieel is opgegeven.”

Ook zou er gekeken moeten worden naar de luchtwassers waarmee Straathof goede sier heeft gemaakt. „Die zuigen de

lucht naar één plek, waardoor de brand daar ook heen werd gezogen.” Als die de brand aanwakkerden, zou dat ironisch zijn, zegt De Jonge. „De luchtwassers waren goed voor de omwonenden, maar pakten rampzalig uit voor de dieren.”

Een petitie van Varkens in Nood om varkensboer Adriaan Straathof een beroepsverbod op te leggen, haalde in korte tijd meer dan 40.000 handtekeningen. Binnenkort moet de Tweede Kamer zich buigen over de boer, wiens bedrijf in Duitsland werd verboden en die in Nederland meermalen werd beboet. Onlangs brandde zijn megastal met 20.000 varkens in Erichem af.

